

בש"פ 5179/14 - אדיר כהן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5179/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: אדיר כהן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי
בחיפה, בעמ"ת 49120-06-14, מיום 26.6.2014,
שניתנה על-ידי כב' השופטת ת' נאות פרי

תאריך הישיבה: כ"ט באב התשע"ד (25.8.2014)

בשם המבקש: עו"ד ליאור דויד; עו"ד מיכל דויד

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת ת' נאות פרי), בעמ"ת 49120-06-14, מיום 26.6.2014, בגדרה התקבל עררה של המשיבה על החלטתו של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט א' כנעאן), במ"ת 42763-05-14, מיום 24.6.2014.

2. מעובדות כתב האישום אשר הוגש נגד המבקש עולה, כי ביום 20.5.2014, בשעה 01:15 או בסמוך לכך, הגיעו שוטרים לדירתו ברחוב אילנות 9 בעיר חיפה (להלן: הדירה). לאחר שהשוטרים דפקו על דלת הדירה, שאל המבקש לזהותם, והם ענו לו "משטרה". בעקבות זאת, החלו להשמע מהדירה קולות התרוצצות, והנוכחים בה התמהמהו לפתוח את הדלת. בשלב זה, רץ אחד השוטרים מחדר המדרגות אל מתחת לחלון הדירה של המבקש, כאשר השוטר הנוסף שהיה עמו נותר בסמוך לדלת הדירה. בהמשך, שעה שהשוטר עמד מתחת לחלון הדירה, נזרקה מתוכה שקית שבתוכה מגבת אשר עטפה תת מקלע מסוג "קרל גוסטב", עם מחסנית בתוכו וכדור בבית הבליעה. בנוסף, לאחר שהשוטרים נכנסו לדירה, נמצאו בה שני שכפ"צים ושני רובי דיג. בכתב האישום צוין, כי המבקש החזיק בתת המקלע, במחסנית ובתחמושת, ללא היתר להחזקת הנשק כדיון.

בגין מעשים אלה, ייוחסו למבקש העבירות הבאות: החזקת נשק שלא כדיון, לפי סעיף 144(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); החזקת אבזר ותחמושת של נשק, לפי סעיף 144(א) סיפא לחוק העונשין.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו. בבקשתה, עמדה המשיבה על חומר הראיות שנאסף לתיק החקירה, הכולל, בין היתר, את דוחות השוטרים שהגיעו לדירתו של המבקש; צילומים של זירת האירוע המתואר בכתב האישום; וצילומים של תת המקלע שנזרק מדירתו של המבקש. המשיבה טענה, כי ראיות אלה מבססות תשתית ראייתית לכאורית להוכחת אשמתו של המבקש. בנוסף, טענה המשיבה, כי מהמבקש נשקפת מסוכנות לשלומו וביטחונו של הציבור, כפי שנלמד הן מהחזקת הנשק עצמה והן מעברו הפלילי, הכולל 3 הרשעות קודמות.

4. ביום 28.5.2014, ניתנה החלטתו של בית משפט השלום בבקשת המשיבה לעצור את המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו. בית משפט השלום קבע, כי חומר הראיות בתיק מבסס תשתית ראייתית לכאורית להוכחת אשמתו של המבקש. הוטעם, בהקשר זה, כי מדוחות השוטרים, עולה כי תת המקלע נזרק מדירתו של המבקש, מסקנה המתחזקת נוכח הימצאותם של שכפ"צים בדירה, ופרק הזמן שלקח לנוכחים בדירה לפתוח את הדלת. בית משפט השלום הוסיף וקבע, כי נגד המבקש קמה עילת מסוכנות סטטוטורית, מכוח העובדה שהוא מואשם בהחזקת בכלי נשק חם, וכן בשים לב לעברו הפלילי. עם זאת, ציין בית משפט השלום, כי השאלה מדוע החזיק המבקש בכלי הנשק לא התבררה עד תומה, וכי הראיות שקיימות נגד המבקש אינן "מאסיביות". לפיכך, נקבע כי יש מקום לבחון אפשרות לשחרורו של המבקש לחלופת מעצר, ובית משפט השלום הורה על עריכת תסקיר מעצר בעניינו.

לאחר עיון בתסקיר המעצר, הורה בית משפט שלום, ביום 24.6.2014, על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר. בית משפט השלום ציין, כי מתסקיר המעצר שהוגש בעניינו של המבקש עולה, כי אין אפשרות להעריך את סיכויי הישנות העבירה בעתיד, אך ניתן "להפחית את סיכון לפריצת גבולות", במידה שהמבקש ישהה בחלופת מעצר הדוקה, הרחוקה ממקום מגוריו, ובפיקוחם של דמויות "מכילות וסמכותיות". בית משפט השלום ציין בנוסף, כי אף במסגרת תסקיר המעצר, לא הובררה הסיבה מדוע החזיק המבקש בכלי הנשק, ולכן לא ניתן לקבוע כי העורר החזיק בו לצורך ביצוע עבירה. לפיכך, ובהתחשב בכך שהראיות לכאורה אינן מצויות ברף הגבוה, קבע בית משפט השלום כי יש לשחרר את המבקש למעצר בית מלא ביישוב אור עקיבא, בבית דודו ודודתו - שיהיו גם מפקחיו, בתנאים הבאים: הפקדת ערבות

צד ג' של המפקחים בסך של 10,000 ₪ כל אחד; הפקדת מזומן בקופת בית המשפט בסך 6,000 ₪; הטלת צו פיקוח של שירות המבחן למשך 6 חודשים, שבמהלכם ישתלב המבקש בקבוצה טיפולית לעצורי בית, המתכנסת בעיר חדרה. נקבע, כי המשטרה תהא רשאית לבקר בבית המפקחים, בכל עת, על-מנת לוודא שהמבקש מקיים אחר תנאי שחרורו מהמעצר.

5. המשיבה הגישה ערר על החלטתו של בית משפט השלום לבית המשפט המחוזי בחיפה, וביום 25.6.2014 התקיים דיון בערר, שבסופו נקבע כי החלטה בתיק תינתן למחרת היום.

למחרת, ביום 26.6.2014, הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים. בפתח הדברים ציין בית משפט קמא, כי בבוקר יום מתן ההחלטה בערר, הגישה המשיבה בקשה "להוספת מסמך לעיון בית המשפט", שעניינו מידע סודי בקשר למבקש, מידע שהובא לידיעתה של המשיבה מוקדם יותר באותו היום (להלן: החומר החסוי). עוד צוין, כי אין מחלוקת בין הצדדים בנוגע לקיומן של ראיות לכאורה או לקיומה של עילת מעצר נגד המבקש, והשאלה העיקרית היא, האם ניתן לשחרר את המבקש לחלופת מעצר, בשים לב למסוכנות הנשקפת ממנו. בית המשפט המחוזי קבע, כי נסיבות החזקת הנשק מלמדות שמסוכנותו של המבקש נמצאת ברף הגבוה, כאשר הודגש שהנשק נמצא כשבתוכו מחסנית עם כדור בבית הבליעה, וכי בדירתו של המבקש נתגלו שני שכפ"צים ושני רובי דיג. בנוסף, נתן בית המשפט המחוזי את דעתו למידע סודי שהיה בתיק, ובעיקר לחומר החסוי שהתקבל בבוקרו של יום מתן ההחלטה. בית משפט קמא ציין, כי על-אף שהחומר החסוי אינו נוגע לאישומים הקונקרטיים נגד המבקש בתיק הנוכחי, הרי שיש בו כדי ללמד על מסוכנותו הרבה של המבקש, ועוד נקבע, כי "המידע 'החדש'...מהווה נדבך משמעותי נוסף בכל הנוגע לרמת המסוכנות". בנסיבות אלה הגיע בית משפט קמא לכלל מסקנה, כי אין לשחרר את המבקש לחלופת מעצר, והוחלט לעוצרו עד לתום ההליכים המשפטיים בעניינו.

בקשת רשות הערר ותגובת המשיבה

6. המבקש הגיש בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי, במסגרתה נטען כי זוהי הפעם הראשונה בה הוא יכול להשיג על החלטת המעצר, בגדרו של ההליך הנוכחי, ולפיכך מוקנית לו זכות ערר. עיקר טענותיו של המבקש מכוונות נגד היזקקותו של בית המשפט המחוזי למידע החסוי במסגרתו של הליך מעצר. נטען, כי מדובר בצעד חריג, ובענייננו לא הייתה כל הצדקה לעשות כן, ובודאי שלא היה מקום לייחס לחומר החסוי משקל נכבד. לשיטתו של המבקש, הגשת החומר החסוי לבית המשפט המחוזי, מעלה שאלות משפטיות הנוגעות לנושאים אלה: האפשרות לעיין במסגרת הערר בחומר שלא הוגש לערכאה הקודמת; העיתוי המאוחר בו הוגש החומר החסוי; והחלטתו של בית המשפט המחוזי לעיין בחומר החסוי במעמד צד אחד. המבקש הדגיש, כי במועד הדיון בבית המשפט המחוזי, טרם הוצאה תעודת חיסיון בנוגע לחומר החסוי, והביע את טרונייתו על התנהלותה של המשיבה בהליכי הוצאת תעודת החיסיון. בנוסף, הפנה המבקש למזכר שנמצא בתיק, ממנו עולה כי החומר החסוי הגיע, לכאורה, לרשותה של המשיבה זמן רב לפני שהוגש. בהתייחס לשאלת מסוכנותו, טען המבקש, כי בית המשפט המחוזי ייחס משקל מופרז לעובדה שהנשק נמצא טעון ודרוך, ולהימצאותם של שכפ"צים בדירתו, וזאת בפרט נוכח חולשתה של התשתית הראייתית בתיק. לעומת זאת, כך לטענת המבקש, בית המשפט המחוזי ייחס משקל מועט להמלצת שירות המבחן לשחררו לחלופת מעצר הדוקה.

7. המשיבה התנגדה לבקשת רשות הערר וטענה כי דינה להידחות. המשיבה הדגישה, כי על-אף ההחלטות הסותרות של הערכאות הקודמות בעניין שחרורו של המבקש לחלופת מעצר, לא עומדת לו זכות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי. עוד הוסיפה המשיבה, כי מאז ניתנה החלטתו של בית המשפט המחוזי, הוצאה תעודת חיסיון על החומר החסוי, ולכן מרבית טענותיו של העורר לעניין אי-חשיפתו של חומר זה הפכו לתיאורטיות גרידא. עוד הטעימה המשיבה, כי החומר החסוי הגיעה לרשותה בבוקרו של יום ה-26.6.2014, וכי הבקשה להציג חומר זה בפני בית המשפט המחוזי הוגשה מייד לאחר קבלתו. המשיבה הוסיפה וטענה, כי לא הייתה כל מניעה להעמיד את החומר החדש לעיונו של בית המשפט המחוזי במעמד צד אחד, שכן הדבר נדרש על-מנת להגן על מקור המידע ולמנוע את שיבוש החקירה. לשיטת המשיבה, על מסוכנותו של המבקש לביטחוננו של הציבור ניתן ללמוד מטיב המעשים המיוחסים לו בכתב האישום, עברו הפלילי ומהאמור בתסקיר המעצר של שירות המבחן.

הדיון בבקשה

8. ביום 25.8.2014, קיימתי דיון במעמד הצדדים בבקשת רשות הערר.

במהלך הדיון חזר המבקש וטען, באמצעות באי-כוחו - עוה"ד מיכל דוידי וליאור דוידי, כי החומר החסוי הוגש לבית המשפט המחוזי מספר שעות טרם מתן ההחלטה בערר, וכי במועד הדיון לא הוצאה תעודת חיסיון בנוגע לחומר החסוי. לדידו של המבקש, בנסיבות אלה, לא היה מקום להגיש את החומר החסוי לעיונו של בית המשפט.

המשיבה, באמצעות באת-כוחה, עו"ד מורן פולמן, חזרה וציינה כי החומר החסוי הגיע לרשות המשיבה ביום 26.6.2014 בשעות הבוקר, והוגש באותו היום לבית המשפט המחוזי. במהלך הדיון הגישה עו"ד פולמן את החומר החסוי לעיוני, בצירוף פראפרזה, ממנה עלה כי החומר החסוי נוגע לכוונתו של המבקש לפגוע באחרים באמצעות מטעני חבלה.

דיון והכרעה

9. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערר, בתגובת המשיבה ובחומר החסוי, והאזנתי בקשב רב לטענות הצדדים בדיון שנערך לפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה של הבקשה להידחות.

10. כידוע בקשות רשות ערר תתקבלנה במשורה, ואך במקרים המעוררים שאלה משפטית עקרונית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים לבקשה, או בהתקיים נסיבות חריגות המצדיקות את קבלת הבקשה (בש"פ 2008/14 איגאסי נ' מדינת ישראל (6.4.2014); בש"פ 3334/13 ישראלוב נ' מדינת ישראל (9.5.2013); בש"פ 5721/12 בביקר נ' מדינת ישראל (14.8.2012)). חרף ניסיונותיו של המבקש לעטות אדרת עקרונית על בקשתו, סבורני כי הבקשה אינה מעלה כל שאלה משפטית עקרונית, וכל כולה ממוקדת בעניינו הפרטי של המבקש, הא ותו לא. בנוסף, לא מצאתי, כי במקרה דנא מתקיימות נסיבות חריגות, המצדיקות עריכת דיון ב"גלגול שלישי". די בטעמים אלה בכדי לדחות את הבקשה.

11. בבחינת למעלה מן הצורך, אתייחס בקצרה לטענותיו העיקריות של המבקש.

בפתח הדברים, אציין כי משנדרשו שתי ערכאות לשאלת מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים, לא מוקנית לו זכות לערור על החלטתו של בית המשפט המחוזי, ואין נפקות לשאלה מי מהצדדים הגיש ערר על החלטתו המקורית של בית משפט השלום (בש"פ 4215/12 מלכה נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (11.6.2011); 2228/13 ביטון נ' מדינת ישראל, בפסקה 4 (4.4.2013); בש"פ 8425/12 אבוג'דיד נ' מדינת ישראל (21.11.2012)). עוד ראוי לציין, כי לא נפל כל פגם בהסתמכותו של בית המשפט המחוזי על חומר ראייתי שלא הוגש לעיונו של בית משפט השלום, וזאת נוכח הוראת סעיף 53(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, לפיו: "השופט הדין בערר, רשאי להיזקק לחומר ראיות חדש, שניתוסף מאז הדיון בבית משפט קמא" (וראו גם: בש"פ 7406/00 אגבריה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 740, 744 (2000)).

12. עיקר טענותיו של המבקש מכוונות לעניין הגשת החומר החסוי לבית המשפט המחוזי, ובפרט הושם הדגש על המועד בו הוגש החומר ועל החלטתו של בית המשפט המחוזי לעיין בחומר במעמד צד אחד. בבש"פ 597/93 מדינת ישראל נ' אבוטבול, פ"ד מז(1) 340 (1993) (להלן: עניין אבוטבול), הוכרה האפשרות להגיש חומר חסוי בהליכי המעצר, מבלי לחשוף חומר זה לבא-כוח הנאשם, וזאת על אף שלא הוצגה לגבי חומר זה תעודת חיסיון. נקבע, אמנם, כי יש לעשות זאת בצמצום ואך במקרים בהם "תחושת הצדק מחייבת", וזאת בתנאי שהחומר החסוי אינו מתייחס במישרין להוכחת העבירות המיוחסות לנאשם. הוטעם, בהקשר זה, בעניין אבוטבול:

"אמנם אין התביעה רשאית להגיש לשופט, לאחר הגשת כתב האישום, חומר לעיונו הבלעדי (אלא במסגרת דיון בתוקפו של צו חיסיון חתום על-ידי שר), כאשר חומר זה מתייחס במישרין לעבירות המיוחסות לנאשם. אולם אין כלל זה תופס ביחס למידע שהוא רלוואנטי לעניין מעצרו הנמשך של הנאשם ואשר אינו קשור במישרין להוכחת העבירות עצמן.

כך, למשל, אם ישנו בידיה התביעה מידע בדבר ניסיונו של הנאשם להשיג דרכון מזויף לשם הימלטות מהמדינה. הרצון של המשטרה ושל התביעה לשמור בסוד את פרטי החקירה הנוספת האמורה במטרה לא לסכל את גילוייה ותפיסתה של כנופיית הזיפנים הינו מובן ולגיטימי; אך הוא הדין, מבחינת האינטרס הציבורי, בהבאת מידע זה לידיעת בית המשפט, אשר דן בשאלת המשך מעצרו של הנאשם או שחרורו בערובה. אותו עיקרון יוכל לחול ביחס למידע בדבר כוונה להשפיע על עדים או לעבור עבירות נוספות" (שם, בעמודים 343-344).

עוד הוטעם, כי בבואו להעריך את משקלו הראייתי של החומר החסוי, יתן בית המשפט דעתו לכך שלבא-כוח הנאשם לא ניתנה האפשרות להתייחס לתוכנו של החומר החסוי, ולנסות להפריכו (ראו, בהקשר זה: בש"פ 2587/01 מוגרבי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 826 (2001); בש"פ 58/10 מדינת ישראל נ' פלוני (8.1.2010); בש"פ 748/10 איסקוב נ' מדינת ישראל (18.2.2010)).

13. לאחר שעיינתי בחומר החסוי שהגישה המשיבה, הנני סבור, כי בדיון קיבל בית המשפט המחוזי את החומר לעיונו, ונתן לו את המשקל הראוי בקביעת מסוכנותו של המבקש. החומר החסוי מגלה פרטים משמעותיים ורגישים, בנוגע לתוכניות פליליות של המבקש להביא לקטילת חיי אדם, ואין ספק כי זהו אחד מאותם מקרים חריגים, בהם מוצדק

להידרש לחומר חסוי במעמד צד אחד, טרם מתן ההחלטה בנוגע לשחרורו של הנאשם לחלופת מעצר. עוד אומר, מבלי להיכנס לפרטי החומר החסוי, כי נפקותו מצטמצמת להערכת מסוכנותו של המבקש, ואין בו כדי להשליך על בירור המעשים המיוחסים לו בכתב האישום שבגיניו נעצר.

אשר לעיתוי הגשת החומר החסוי, הרי שמדוחות המשטרה עולה, כי החומר התקבל ביום 26.6.2014, והמשיבה פעלה עוד בבוקרו של אותו יום, על-מנת להגישו לבית המשפט המחוזי. המזכר אליו מפנה המבקש, מיום 25.5.2014, מתייחס לידיעה מודיעינית אחרת, ואין בו בכדי לתמוך בטענתו, לפיה החומר החסוי היה ברשות המשיבה זמן רב לפני שהוגש.

בנסיבות אלה, ונוכח טיבו ותוכנו של החומר החסוי, לא מצאתי כי שגה בית המשפט המחוזי, ולגישתי הוא היה חוטא לתפקידו אלמלא עיין בחומר החסוי במעמד צד אחד, וטרם מתן ההחלטה בעררה של המשיבה.

14. בנוסף, מקובלת עליי עמדתו של בית המשפט המחוזי, לפיה המסוכנות הנשקפת מהעורר הינה ברמה גבוהה, שאינה מאפשרת לשחררו לחלופת מעצר. ביסודה של מסקנה זו, ניצב הן החומר החסוי, המלמד כאמור על כוונתו של המבקש להביא לקטילת חיי אדם, והן יתר הנסיבות האופפות את עניינו, ובכללן: העובדה שכלי הנשק היה טעון ודרוך; הימצאותם של שכפ"צים בדירתו; עברו הפלילי, הכולל 3 הרשעות בארץ. בנוסף, מדובר בהרשעה קודמת בארצות הברית בעבירת אלימות, כפי שעולה מתסקיר המעצר, שבעקבותיה ריצה המבקש תקופת מאסר בת 3.5 שנים.

עוד אוסיף, כי אין בידי לקבל את טענות המבקש בנוגע להתנהלות המשיבה בהליכי הוצאת תעודת החיסיון בנוגע לחומר החסוי, בנסיבות המקרה דנן.

15. לאור האמור, דינה של בקשת רשות הערר להידחות.

ניתנה היום, א' באלול התשע"ד (27.8.2014).

שׁוֹפֵט